

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

K ZKVALITNĚNÍ VELITELSKÝCH SHROMÁŽDĚNÍ

Generál-major Jaromír Vyhnaněk

Začátek každého nového výcvikového roku je s hlediska operačně taktické přípravy mimo jiné charakterisován prováděním velitelských shromáždění na všech velitelských stupních.

Cílem těchto velitelských a odborných shromáždění je školit účastníky v těch otázkách, které jsou v daném období nejdůležitější a které budou v novém výcvikovém roce předmětem velitelské přípravy generálů a důstojníků a rovněž podkladem i jiných zaměstnání operačně taktické přípravy. Velitelské shromáždění je také příležitostí, kdy si řídící funkcionáři prověřují stupeň znalostí jeho účastníků a dosažený růst v operačně taktické a odborné přípravě svých podřízených velitelů a náčelníků. Kromě obsahové náplně má velitelské shromáždění dát podřízeným velitelům a náčelníkům i správný methodický postup, má být vzornou ukázkou, jak provádět školení.

V zásadě má program velitelského shromáždění být volen tak, aby nutil účastníky k aktivní činnosti, aby 50 až 70% školení mělo ráz praktického zaměstnání, při němž účastníci získávají praktické návyky. Praktické zaměstnání je zvláště velmi důležité proto, že velká část generálů a důstojníků je při cvičeních a výchově podřízených v průběhu výcvikového roku orgánem řídícím. Tím důstojníci nemají jindy možnost zvyšovat své praktické návyky a časem ztrácejí přehled o těžkotech štábní práce, nedoceňují ji a někdy ji zase přeceňují.

V celku může program velitelského shromáždění obsahovat tyto prvky:

- přednáškovou část,
- semináře,
- skupinová cvičení,
- letučky,
- zaměstnání v terénu,
- ukázková cvičení,
- přezkoušení z řádů, předpisů a j.

Z dosavadní praxe je nutno poukázat na slabé stránky jednotlivých částí velitelského shromáždění a hledat cesty k odstranění těch prvků, které nepřinášejí očekávaný výsledek.

Přednášková část je nejslabší úsek velitelských a odborných shromáždění. V čem tkví jejich slabina? Především v přednášejících. Vystoupení před generály a důstojníky nebo před podřízenými veliteli a náčelníky musí být chápáno jako vysoce odpovědný výchovný úkol, jehož bezvadné splnění ve značné míře může podepřít autoritu velitele. Správným splněním úkolu v daném případě je třeba rozumět

i obsahovou náplň i vlastní přednes. K zabezpečení obsahové náplně je třeba vyvarovat se nekonkrétních frází a opakování všeobecně známých skutečností. Je výhodnější přednášku zkrátit a otázky nové nebo málo známé při přednesu vysvětlit vlastními slovy. Při tom nesmí být zapomináno na velký význam názorných pomůcek, schemat, maket nebo i nákrešů na tabuli v průběhu přednášky. Důležitým předpokladem je, aby přednášející důkladně ovládal přednášenou látku. Toho může dosáhnout jen tehdy, je-li autorem nebo spoluautorem lekce. Zkušenosti ukazují, že zvláště starší náčelníci přednášejí látku, která byla zpracována podřízenými důstojníky, a proto přednášející nejenže je při přednesu spoután textem, ale není ani připraven odpovědět na dotazy účastníků.

K zlepšení metody a formy provedení velitelských a odborných shromáždění je tudíž třeba přednáškovou část zkrátit na nejmenší míru, přednášky zkvalitnit a radikálně zlepšit formu přednesu. Ve vyhrazené době vymezit čas na zodpovězení dotazů. Při přednáškách hojně používat názorných pomůcek.

Semináře zůstávají nejúčinnější formou školení, vyžadují důkladnou předběžnou přípravu, dávají možnost rozvinout a obohatit novými prvky probíranou látku a přezkoušet účastníky. Řídící semináře, jímž bude zpravidla velitel nebo náčelník, odhalí slabiny ve znalostech, a tím má možnost náležitě usměrnit další školení. Bylo by však nesprávné, kdyby tato forma zaměstnání byla prováděna jen methodou přezkušování.

Řídící zaměstnání musí i tu uplatňovat své výchovné poslání, vysvětlit málo známé otázky, uvádět praktické příklady a z každé probrané látky učinit závěr.

Pro velitelské shromáždění vyplývá závěr, že bude nutno na hlavní thema (jedno až dvě) provést zaměstnání seminární formou. To vyžaduje, aby k těmto thematům účastníci shromáždění dostali předem text přednášky a úkol prostudovat i jiné prameny. Seminář může být proveden po přednesení přednášky na dané thema nebo i bez předchozí úvodní lekce.

Skupinová cvičení a letučky jsou druhem zaměstnání vyššího stupně, vyžadujícího důkladnou přípravu a kladoucího větší požadavky na účastníky i řídící zaměstnání. V průběhu skupinového cvičení získávají účastníci praktické návyky v štábní i velitelské praxi, učí se řešit operačně taktické úkoly na mapách, a to v poměrném klidu a pohodlí za řízení vedoucího zaměstnání. Řídící cvičení musí vždy vycházet z cíle zaměstnání, učit důstojníky především těm otázkám, které vyplývají z jejich funkčního zařazení. To vyžaduje, aby otázky vševojskové řešili především vševojskoví důstojníci a speciální otázky důstojníci příslušného druhu vojska. Přitom je třeba mít na zřeteli, že zásadní rozhodnutí velitele, bojová nařízení, pokyny velitele, zhodnocení činnosti nepřítelů a jiné musí v určité míře ovládat všichni, neboť řešení každé odborné otázky musí vycházet ze zámyslu a rozhodnutí velitele.

Při skupinových cvičeních prováděných v rámci velitelského nebo odborného shromáždění vedoucích funkcionářů je žádoucí, aby řídící cvičení využil tohoto zaměstnání k prověření znalostí základních usta-

novení řádů a předpisů a bojové techniky pravděpodobného nepřítele i vlastní. Skupinové cvičení má dát účastníkům praktické návyky ve vedení pracovní mapy a ve zpracovávání některých štábních dokumentů. Proto je žádoucí, aby při přípravě na cvičení bylo uloženo účastníkům zpracovat některý ze základních dokumentů. Aby bylo možno i v průběhu cvičení vyžadovat zpracování štábního dokumentu, připravit rozhodnutí a p., je výhodné provést skupinové cvičení tak, aby byl dán účastníkům mezi cvičením jeden volný večer k splnění uloženého úkolu. Je metodicky nesprávné, je-li vyplýváno mnoho času v průběhu skupinového cvičení na samostatnou práci účastníků cvičení.

Řídící cvičení musí zabezpečit, aby v průběhu zaměstnání byli všichni účastníci aktivní, a proto musí mít pro každého pohotově doplňující otázky. Při zaměstnání má vedoucí odhalit nedostatky a stále znalosti důstojníků, aby nedošlo k sebeuspokojení, nýbrž naopak, aby každý účastník cvičení dostal pokyny, kde je mu třeba zaměřit úsilí v samostatném studiu.

To klade velkou náročnost na řídícího cvičení a vyžaduje důkladné osvojení probírané látky.

Letučky na rozdíl od skupinového cvičení jsou prostředkem k procvičení operačně taktického myšlení a umění v krátké lhůtě vyřešit stanovený úkol. Tato forma školení je u nás dosud zanedbávána, bude však žádoucí, aby se stala jednou z nejčastějších method školení ve štábech všech stupňů i ve vojenských akademiích.

Aby letučka dosáhla svého cíle, je třeba připravit složitou operačně taktickou situaci, počítat se silným a aktivním nepřítelem, tak aby řešení nemohlo být jednoznačné. Pro autora bude vždy důkazem dobře připravené letučky, jestliže se účastníci shromáždění rozhodnou různě. K tomu ovšem je třeba, aby při práci na úkolech uložených letučkou pracovali účastníci naprosto samostatně, bez domlouvání a konsultací. Proto je třeba učinit příslušná organizační opatření.

Při organizaci velitelského shromáždění je třeba pamatovat na zařazení nejméně jednoho skupinového cvičení a jedné operačně taktické nebo speciální letučky do programu.

Při této příležitosti je třeba poznamenat, že formy školení letučkami je nutno v průběhu výcvikového roku používat při každé vhodné příležitosti, jako jsou inspekční prohlídky, kontroly podřízených štábů, pracovní shromáždění atd.

Pro zaměstnání v terénu je možno volit dílčí otázky taktické přípravy podle rozhodnutí příslušného velitele, který volí thema na podkladě zkušeností z minulého výcvikového roku s cílem odstranit zjištěné nedostatky. I když bylo dosaženo značného pokroku v práci štábů v poli, přece zůstává tento úsek bojové činnosti stále ještě nejslabším článkem operačně taktické přípravy velitelů a štábů. Je tedy velitelské shromáždění vhodným zaměstnáním k odstranění některých nedostatků. Jako příklad otázek, které mohou být v terénu řešeny, možno uvést rekognoskaci v terénu před rozhodnutím velitele, organizaci součinnosti, práci operační skupiny na velitelské pozorovatelně, zaujetí velitelského stanoviště, organizaci pozorování bojiště a j. Zaměstnání v terénu mohou být provedena i jako ukázková. Ukázkové cvičení je možno

provádět tehdy, jde-li o předvedení nových bojových otázek nebo nové bojové techniky.

Do programu velitelského shromáždění může být zahrnuto i přezkoušení znalosti řádů a předpisů, což je účelné provádět tehdy, byl-li vydán v průběhu výcvikového roku nový předpis nebo bylo-li zjištěno, že si důstojníci některá ustanovení řádů a předpisů slabě osvojili. V každém případě je nutné, aby v rámci praktických zaměstnání (skupinového cvičení, seminářů, zaměstnání v terénu) byly vždy přezkušovány znalosti ustanovení řádů a předpisů.

V celku je třeba při organizaci a provádění velitelských shromáždění zaměřit úsilí k tomu,

- aby přednášky byly vždy připraveny a předneseny poutavě, aby přednášející zvládli přednášenou látku do hloubky a dostatečně využívali názorných pomůcek;
- po skončení přednášky plánovat čas na zodpovězení dotazů;
- aby účastníci velitelských a odborných shromáždění dostali včas materiál (přednášky, cvičení) a aby jim byly uloženy úkoly pro samostatnou přípravu;
- aby o hlavních otázkách probírané látky byly provedeny semináře;
- aby do programu velitelského shromáždění byla zahrnuta většina zaměstnání vyžadujících aktivní činnosti účastníků,

Velitelské shromáždění musí přinést účastníkům shromáždění vždy něco nového. Dosud tomu tak nebývá především u odborných shromáždění. Po čtyřdenním nebo pětidenním zaměstnání musí důstojník odcházet s pocitem, že shromáždění přispělo k obohacení jeho znalostí, že ho upozornilo na jeho osobní nedostatky a že mu byly ujasněny hlavní úkoly nového výcvikového roku. Odborné shromáždění musí být programově spjato s vševojskovým velitelským shromážděním. Bylo proto nedostatkem mnohých odborných shromáždění, že se nezabývala prohloubením otázek vedení nočního boje. Rovněž není možno pokládat program odborného shromáždění za vyhovující, nebylo-li provedeno školení o vedení vševojskového boje (operace). Vyskytují se stále případy, že velitelé a náčelníci osobně neřídí hlavní části programu shromáždění.

Program velitelského shromáždění musí být zaměřen k tomu, aby řešil zásadní úkoly výcvikového roku. Přitom je třeba pohlížet na příbližné programy operačně taktické přípravy, vydávané generálním štábem, jako na pomůcku, která může a podle konkrétní situace musí být přízpůsobena potřebám příslušného velitelství.

Zkvalitnit velitelská a odborná shromáždění je vážný úkol, jímž se musí zabývat i účastníci shromáždění i řídicí orgány. Tento článek dosáhne svého cíle tehdy, najde-li odezvu u čtenářů časopisu »Vojenská mysl« v připomínkách a návrzích.